

Oceněné knihy pro děti a mládež v roce 2007

v soutěžích

**SUK – Čteme všichni
Magnesia litera
Zlatá stuha**

Příručka na pomoc k doplňování (nejen) školních knihoven

Zpracovala Ivana Hutařová

Ústav pro informace ve vzdělávání

2008

Obsah:

Úvodem.....	3
Akce SUK – Čteme všichni	4
Knihy oceněné v akci SUK 2007 – cena dětí.....	5
Knihy umístěné v anketě dětí do 20. místa.....	8
SUK 2007 – Cena knihovníků.....	17
SUK 2007 – Cena učitelů.....	20
SUK 2007 – Cena Noci s Andersenem.....	25
Cena Magnesia litera.....	26
Oceněné knihy Magnesia litera	27
Zlatá stuha.....	28
Zlatá stuha – literární část.....	29
Zlatá stuha – výtvarná část.....	35

Úvodem

Příručku, kterou Vám předkládáme, jsme sestavili na pomoc všem, kdo pracují s literaturou pro děti a mládež. V dnešní době, kdy je knížka jen jedním z médií, s kterými může dítě pracovat, často slyšíme nářky, že děti nečtou. Dlouholetá zkušenost ze spolupráce s kolegyněmi z dětských oddělení veřejných knihoven nás opravňuje k opatrnému optimismu: existuje mnoho dětských čtenářů, kteří chodí pravidelně do knihoven a jsou zvyklí číst. Zpravidla také dobře znají nové knihy, které pro ně byly napsány, a velmi často znají jména těch, kteří ty knihy pro ně vytvořili, spisovatele i výtvarníky. Dovedou si také sami vybírat příběhy, které je oslovují.

Existuje však také mnoho dětí, které k tomu, aby propadly kouzlu psaného příběhu, potřebují někoho dalšího. A to jsou vedle kamarádů především dospělí, rodiče, knihovníci a v neposlední řadě učitelé. Jsme přesvědčeni, že právě tito dospělí by měli znát nejen kvalitní nové knihy vydávané pro děti, ale i ty, které se dětem líbí a rády je čtou. Přes všechny pokroky informačních technologií není snadné získávat rychlý a pravidelný přehled o nových knihách pro děti. A přesně tyto informace najdete v naší příručce.

Jsou zde výsledky tří celostátních literárních soutěží, v nichž se udělují ceny knihám pro děti. Jsou to *Suk – Čteme všichni*, *Zlatá stuha* a *Magnesia litera*. Největší pozornost jsme věnovali soutěži, kterou již patnáct let pořádá Ústav pro informace ve vzdělávání, Národní pedagogická knihovna Komenského, pracoviště Sukova studijní knihovna literatury pro mládež. Důvod je prostý. Ceny knihám zde udělují ti, kterým jsou určeny, tedy především dětská čtenářská a pak také učitelé a knihovníci dětských oddělení veřejných knihoven. Soutěž má podobu ankety a účastní se jí každoročně několik tisíc dětí z celé republiky.

Záměrně jsme do příručky zařadili i dvacet knih, které děti v anketě označily za nejčtenější. Vzhledem k tomu, že hlasy do ankety mohou děti poslat jakékoli knize bez omezení, najdete mezi dvacítkou i dívčí romány, dobrodružné a detektivní příběhy. Seznam vypovídá mnoho o současném vkusu dětí, který by měli znát všichni dospělí, kteří s dětmi v oblasti četby pracují. Připojili jsme i stručné údaje o zahraničních spisovatelích, kteří u nás doposud nejsou všeobecně známi.

U soutěží *Zlatá stuha* a *Magnesia litera* jsme do příručky zahrnuli nejen oceněné knihy, ale i knihy na jednotlivé ceny nominované. Je to proto, že tyto knihy vybírají odborníci a už sama nominace na cenu skýtá záruku kvality.

K záznamům u oceněných knih ve všech soutěžích jsme připojili i krátkou ukázkou.

Přejeme vám příjemné prohlížení a byli bychom rádi, kdyby se alespoň některé knihy objevily jak ve školních knihovnách, tak v hodinách literatury.

Věříme, že letošní přehled není poslední a že pomůže všem při výběru knih do knihoven.

Akce SUK – Čteme všichni

Název akce je odvozen od jména Václava Františka Suka, významného teoretika v oblasti literatury pro mládež a zakladatele jediné vědecké knihovny zaměřené na problematiku literatury pro děti a mládež, Sukovy studijní knihovny literatury pro mládež. Má podobu ankety, ve které hlasují o nejoblíbenější dětské knize vydané v uplynulém kalendářním roce dětští čtenáři a knihovníci dětských oddělení veřejných knihoven z celé republiky. Zároveň je udělována cena učitelů, kterou uděluje porota učitelů českého jazyka. Se vznikem akce Noc s Andersenem vznikla i cena čtvrtá, kterou udělují oblíbené knize nocležníci v knihovnách, a ta má název Cena Noci s Andersenem.

Cenu dětí získávají první tři tituly s největším počtem hlasů, přičemž není důležité, jedná-li se o původní český nebo přeložený titul. Jedinou podmínkou je, aby knížka vyšla v příslušném kalendářním roce. Stejná jsou pravidla pro udělení cen knihovníků. Cenu učitelů může získat pouze kniha českého autora, která v příslušném roce vyšla v prvním vydání.

Letos proběhl již šestnáctý ročník akce a pomalu připravujeme ročník další.

U oceněných knih jsme zařadili stručnou ukázkou z díla. Informace o českých autorech je možno získat v dvoudílné příručce Současní čeští spisovatelé knih pro děti a mládež, kterou vydal Ústav pro informace ve vzdělávání. U známých zahraničních autorů jsme zařadili hned za knižním titulem stručnou informaci s odkazem na webové stránky autora.

Další informace na www.npkk.cz

Knihy oceněné v akci SUK – Čteme všichni v roce 2007

Cena dětí

1. místo

55 českých legend z hradů, zámků a měst. /Alena Ježková; ilustrace Zdenka Krejčová. – 1. vydání.
– Praha : Práh 2007. – 205 s.
ISBN 978- 80-7252-184-5

Kniha 55 českých legend přináší obsahově pestré pověsti z 37 lokalit naší země. Jsou zde pověsti poměrně známé, jako je O Babě a Panně na hradu Trosky, ale také méně známé či zapomenuté. Pověsti se váží k turisticky oblíbeným a známým místům naší vlasti, jako je Bezděz, Český Krumlov, Karlštejn, Křivoklát.

O templářském obraze

Všechny templářské hrady a kláštery byly velmi tajuplné, skrývaly podzemní svatyně a mnoho jiných tajemných míst. Záhadný byl prý i templářský obraz vymalovaný na omítce v jídelně blatenského hradu. Za přestavby hradu na zámek zůstala stěna zachována, a tak se malbě mohl obdivovat i zámecký písař, který na zámku žil někdy v 18. století.

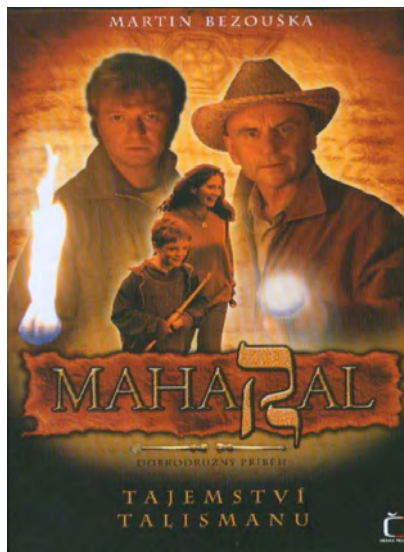
Obraz nedával písaři spát. Stále přemýšlel nad podivným výjevem – na obraze byla pustá krajina, kudy kráčel houf templářů v bílých pláštích s červeným křížem. Před nimi šel mouřenín a držel v ruce svítilnu, jejíž světlo padalo na balvan vyčnívající ze skály. Na ten balvan navíc mouřenín ukazoval pravou rukou. Co to jen může znamenat...?

Jednoho dne chytrý písař tajemství obrazu rozluštil.

Vždyť je to jasné! Mouřenín jako obyvatel země, která oplývá zlatem a drahými kameny, ukazuje templářům místo, kde je ve skále ukryt poklad. Jinak to nemůže být...!

V noci, když na zámku všechno spalo, vyplížil se písař ze své komnaty s kladivem v ruce.

Ukradeným klíčem potichu odemkl zámeckou jídelnu a začal poklepávat na stěnu s obrazem.

2. místo

Maharal: tajemství talismanu. /Martin Bezouška; fotografie Martin Froyda. – 1. vydání. – Praha : Edice Česká televize 2007. – 152 s. ISBN 978-80-85005-74-3

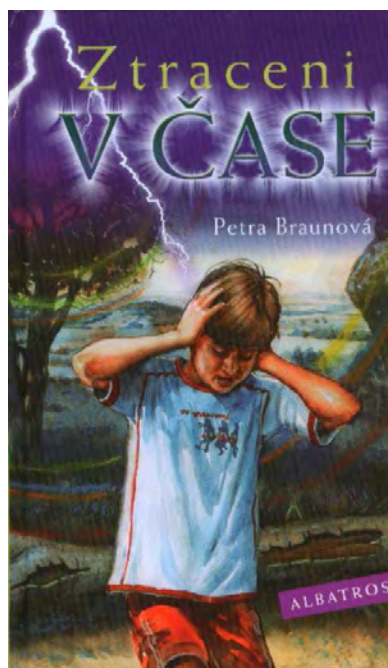
Jménem Maharal byl nazýván slavný pražský rabín Löw, který podle židovské legendy stvořil Golema a pomáhal ukryt poklad císaře Rudolfa II. Příběh začíná v roce 1609, dnem rabínovy smrti, a přes krátké intermezzo z období protektorátu se dostáváme do současnosti, kdy se tajemství rabiho znovu objevuje a do pátrání po legendě i skutečnosti se zapojují současní dospělí i dětští hrdinové. Do děje téměř detektivního zasáhne i příroda – děj vrcholí v době, kdy Prahu stihla poslední velká povodeň. Knížka je literárním zpracováním stejnojmenného filmu a televizního seriálu.

Kapitola druhá, v níž se objeví vzácná kniha a padnou výstřely

I přes pozdní hodinu jedno okno v blízkém činžovním domě svítí. Major ve výslužbě Abel Rosenberg začínal ve zpravodajských službách a potom až do okupace pracoval na generálním štábu Československé armády. Pochází ze staré židovské rodiny, která od nepaměti bydlí jen pár kroků od Staronové synagogy. Ted' sedí za starožitným psacím stolem, na němž je zarámovaná jeho fotografie v prvorepublikové parádní uniformě vedle bronzové busty prezidenta T. G. Masaryka. Malá stolní lampička jen chabě osvětluje pracovnu. Z rozhlasu zní zahraniční vysílání, dobové válečné zpravodajství, jehož poslech němečtí okupanti trestají smrtí. Najednou se major zarazí a pozorně zaposlouchá. Snad zaslechl něco z ulice, snad to byl jenom šestý smysl... Pomalu dojde k oknu a opatrně se podívá dolů. Instinkt starého zpravodajce ho nezlamal. Ve světle dalšího blesku major zjistí, co se děje na ulici. Dole před domem zastavila zlověstná černá limuzína, v dešti z ní vystoupí muži v černých kožených kabátech, o jejichž profesi není nejmenších pochyb. Je to německá tajná policie – gestapo.

...

Major vběhne do předsíně. Jeden malý pohyb mosazným háčkem věšáku, celá stěna se pootočí a otevře tajný únikový východ. V okamžiku, kdy se major protáhne ven a dobře maskovaný východ se za ním zavře, gestapáci vyrazí dveře a vpadnou do bytu. Ten je však už prázdný.

3. místo

Ztraceni v čase. /Petra Braunová; ilustrace Libor Balák. – 1. vydání – Praha : Albatros 2007. – 132 s. ISBN 978-80-00-01743-3

Martin dostal na vysvědčení dvojku z chování, a tak místo aby jel s rodiči k moři, tráví prázdniny u babičky na venkově, kde se zdánlivě nic neděje a kde donekonečna poslouchá vyprávění své babičky o svém prastrýci, který byl také velký uličník. Poklidné léta naruší jedna obrovská bouře, při které se Martin setká s neznámým klukem. Všechno se posune do jiné časové roviny, a tak se začnou dít věci, které se staly – nestaly. Jde opět o jeden z příběhů, který by mohl ke knize přilákat i nečtenáře.

Velký průšvih

„To se mi snad zdá.“ Povzdychne si máma. Sedí na Martinově posteli, rukou otevřenou žákovskou knížku. Nechápe si stále dokola čte červenou poznámku s několika vykřičníky, kterou Martin přinesl ze školy.

„Proč jsi to, proboha, udělal?“

Martin mlčí. Na tuhle otázku nedovede odpovědět ani sám sobě. Sedí na posteli se skrčenýma nohama, rukama si objímá kolena.

„Tak můžeš mi to vysvětlit?“ máma zvyšuje hlas. „Jak si můžeš dovolit napsat si sám omluvenku? Kde jsi byl?“ Martin pořád mlčí, a to mámu ještě víc rozčílí. „Slyšíš?“ zacloumá se synem.

„U řeky,“ zamumlá Martin.

„U řeky?“ podiví se máma. „Co jsi dělal u řeky, když jsi měl být ve škole?“

Martin by to mamince rád vysvětlil, ale neví jak. Prostě se mu do školy najednou nechtělo... pochopila by to?

Máma vstane a odchází do kuchyně, ale ve dveřích se ještě otočí a se zdviženým prstem Martinovi pohrozí. „Tohle musím říct tátovi, to je vážná věc. To není, jako když jsi ztratil bačkory nebo zlomil kružítko. Počítej s tím, že tě musíme potrestat.“

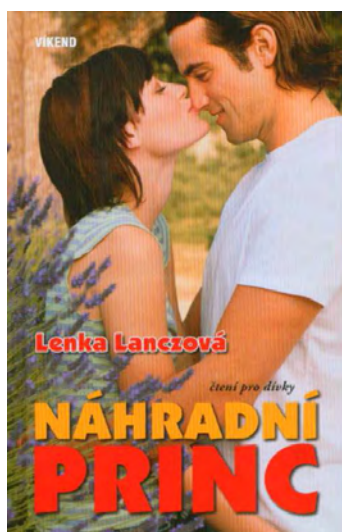
Na dalších místech se umístily následující knihy:

4. místo

Čtyři uši na mezi. /Markéta Zinnerová; ilustrovala Vlasta Baránková. Praha : Albatros 2007. – 1. vydání v Albatrosu. 77 s.
ISBN 978-80-00-01581-1

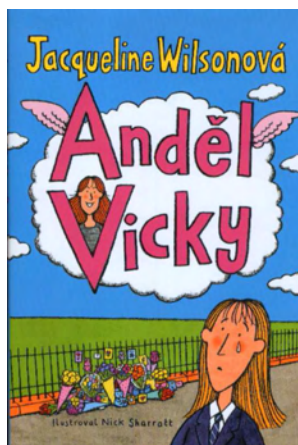
Příběhy králíčka Jujdáška a zajíčka Hejáška, kteří spolu bydlí na jedné mezi, znají děti jednak z televizního zpracování, ale také z předchozích vydání pod názvem Hejásek a Jujdásek. Děti se dočtou o tom, jak se poznali, skamarádili, jaká dobrodružství spolu zažili, ale také o tom, jak se nepohodli a málem se rozešli, když si postavili společný domeček. Text dětem nenásilně přibližuje význam přátelství, tolerance, pochopení a v neposlední řadě slušného chování.

5. místo

Náhradní princ. / Lenka Lanczová. – 1. vydání. – Praha : Vydavatelství Vykend 2007. – 286 s.
ISBN 978-80-7222-471-5

Prázdninový příběh sedmnáctileté Jany, která si musí sehnat na volejbalový turnaj náhradní doprovod za svého úžasného přítele Sebastiana. Nemůže s ní jet, protože neexistuje, dívka si ho vymyslela, aby se cítila mezi vrstevnicemi dobře. Jednoduchý příběh z pera nejpilnější autorky tohoto žánru u nás, vyprávěný v oblíbené ich-formě, končící happyendem, nepřináší žádná překvapení. Žánr dívčího románu je mezi děvčaty velmi oblíben a autorka se vyskytuje každoročně mezi první dvacítkou nejčtenějších knih.

6. místo

Anděl Vicky. /Jacqueline Wilsonová; Ilustroval Nick Sharratt; z anglického originálu přeložila Daniela Feltová. – 1. vydání – Praha : BB art 2007. – 163 s.

Vicky a Jade jsou nejlepší kamarádky od mateřské školy. Vicky patří ve třídě vždy k nejoblíbenějším, dovede se všude prosadit a pro submisivnější Jade znamená velkou oporu. Vicky neočekávaně umírá a čtenáři prožívají s Jade náročné období, kdy se musí vyrovnat nejen se ztrátou blízké bytosti, ale také najít nové přátele. A její přítelkyně Vicky jí v tom stále pomáhá...Silný příběh známé anglické spisovatelky oslovuje již desetiletí především dívky na celém světě.

Jacqueline Wilson www.fantasticfiction.co.uk/w/jacqueline-wilson

* 1945 v Bathu, Velká Británie. Po studiích pracovala jako novinářka a zároveň začala psát knihy pro mládež. Je držitelkou mnoha prestižních literárních cen. Z dalších titulů, které u nás vyšly: Cukrová vata (2002), Diamantové holky (2005), Dítě do kufru (2004), Nejlepší kamarádky (19??)

7. místo

Šarlotina pavučinka. /E. B. White. Z angličtiny přeložila Kateřina Cenkerová. – 1. vydání – Havlíčkův Brod: Fragment 2006. – 207 s.

Na farmě žije malá holčička Fern. Ujme se malého selátka, které chtěl její tatínek utratit, dá mu jméno Wilbur a pečlivě se o něj stará. Wilbur zdárně roste, nachází si nezvyklé kamarády – kysu a pavoučici Šarlotu. Celá kniha je sled veselých příhod, které prožívají lidé na farmě spolu se zvířaty. E. B. White je autorem dalšího oblíbeného hrdiny – myšáka Stuarta Littla.

E. B. White *1899 v Mount Vernonu +1985 v New Yorku. Studoval na Cornell University, přispíval do New Yorkeru, byl několik let redaktorem Harper's Magazinu. Jeho knihy znají děti na celém světě také díky filmovým zpracováním. Šarlotina pavučinka je také namluvena vynikajícím způsobem Hanou Maciuchovou (vydalo Audiostory) pod názvem Karolinčina pavučinka.

8. místo

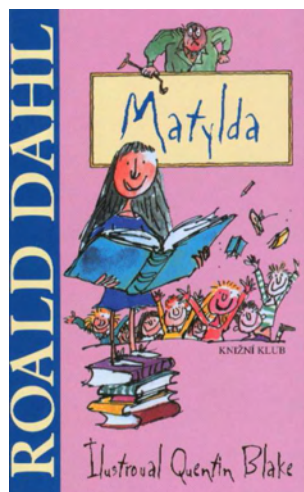
Ivona Březinová: Báro, nebřeč – získala zároveň cenu knihovníků. Podrobné informace naleznete na str. 18

9. místo

Síla měsíčního náhrdelníku : napínavé čtení pro holky a kluky od deseti let. /Věra Řeháčková. – 1.vydání – Praha : Petra 2007. – 136 s. ISBN 978-80-7301-208-3

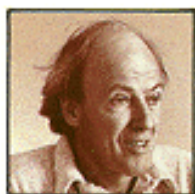
Věra Řeháčková, dnes již zavedená autorka především dívčích románů a knih pro ženy, se tentokrát pustila do světa fantasy. Desetiletou hrdinku Anetu zajímají zprávy o záhadách, tajemstvích a nadpřirozených věcech. Jejím velkým přáním je najít poklad. Ve skále, kde má svůj tajný úkryt, najde podivný náhrdelník a události kolem ní dostanou najednou spád. Je ve spojení s tajemným hochem z puzzlí, které právě skládá a na nichž je zobrazena zvláštní bájná krajina. Vedle fantasy linie se odvíjí reálný příběh Anety a dalších dětí z vesnice.

10. místo

Matylda. /Roald Dahl; ilustroval Quentin Blake; z anglického originálu přložila Jitka Herynková. – 1. vydání – Praha : Knižní klub 2007. – 239 s. ISBN 978-80-242-1949-3

Malá Matylda vyrůstá v rodině, s kterou si moc nerozumí. Rodiče a bratr, kteří se honí především za penězi, nechápou, co se jí může ve škole líbit. Vládne tam sice zlá ředitelka Kruťáková, ale zároveň přišla do školy nová učitelka, kterou má Matylda ráda a se kterou si všechny děti rozumí. Navíc Matylda objeví, že má nadpřirozené schopnosti, kterých dokáže využít k tomu, aby pomohla škole od zlé ředitelky. Knížka je jedním z nejpřekládanějších titulů světoznámého Roalda Dahla a dočkala se i filmového zpracování, které je známé i u nás.

R. D.
(1916–1990)

Roald Dahl (www.roalddahl.com) je světoznámý britský spisovatel norského původu. Povídky pro děti a dospělé začal psát za druhé světové války v USA, kde se usadil poté, co byl ve válce jako pilot raněn. U nás byly donedávna známy především jeho nejslavnější tituly Jakub a obří broskev a Karlík a továrna na čokoládu. V posledních letech vycházejí postupně i další autorovy práce pro děti.

11. místo

Nové Mikulášovy průšvihy : dopis Ježíškovi. /René Goscinny a Jean-Jacques Sempé; z francouzského originálu přeložila Tamara Sýkorová. – 1. vydání – Praha : Albatros 2008. – 142 s.
ISBN 978-80-00-02041-9

Knihy dvojice Goscinny – Sempé o malém Mikulášovi jsou již dlouhá léta oblíbené mezi dětmi na celém světě. Nová řada, Nové Mikulášovy průšvihy, navazuje na sérii Mikulášovy patálie a je vydávána z Goscinnyho pozůstalosti péčí jeho dcery a s novými ilustracemi Sempého. Hrdinové jsou stejní – Mikuláš, Albín, Vendelín, Kryšpín, Viktorín, Celestýn a další děti. Svět dospělých opět představují rodiče, bábinka, soused Durda, paní učitelka s neoblíbeným školníkem Polívkou. Příběhy začínají o Vánocích, které, jak jinak, vyvrcholí v Mikulášově rodině malou katastrofou, s hrdiny pak procházíme od průšvihů k průšvihům školním rokem a příběh vyvrcholí návštěvou třídy v továrně na čokoládu.

René Goscinny (1926–1977) je známý francouzský humorista. Dětství a mládí prožil v Argentině, jeho umělecká dráha začala v New Yorku u animovaného filmu. Od padesátých let žije v Paříži a v té době také začíná vytvářet s výtvarníkem Sempé postavičky Mikuláše a jeho kamarádů. Dalšími celosvětově známými postavičkami jsou Asterix s Obelixem a šťastný Luke.

Jean-Jacques Sempé *1932 v Bordeaux. Po studiích se živil jako kreslív v nejrůznějších novinách, od roku 1956 v redakci prestižního Paris Match. Jeho závratná kariéra začíná po setkání s Goscinnyem.

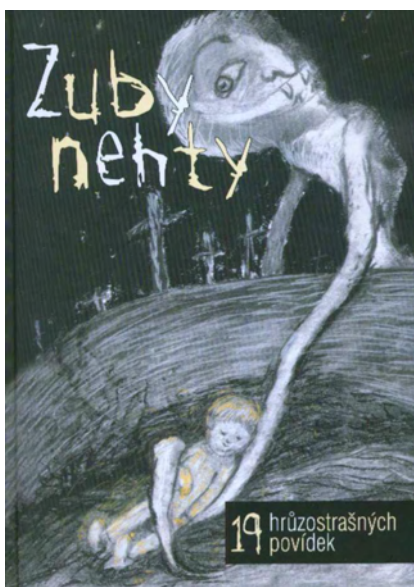
12. místo

Baletní střevíčky : růže pro Zoe. /Beatrice Masini; ilustrace Sara Not; z italského originálu přeložila Alena Jíchová. – 1. vydání – Praha : Knižní klub 2007. – 114 s. ISBN 978-80-242-1866-3

Hrdince tohoto dílu z volné řady Baletní střevíčky, Zoe, se splní sen a začíná studovat balet na konzervatoři. Hrdinku provázíme jedním školním rokem, který vrcholí školním představením. Zoe má velký úspěch, ale zároveň si uvědomí, jak důležité jsou pro život další hodnoty, jako je pohoda v rodině a přátelství.

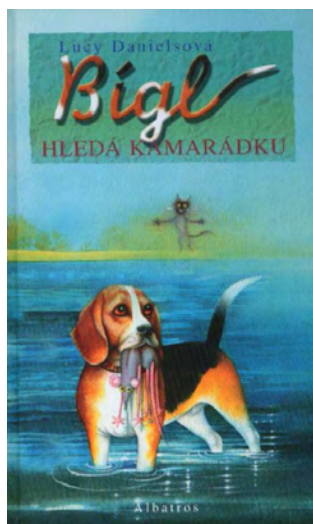
Beatrice Masini * 1962 v Miláně. Po studiích na univerzitě pracovala jako redaktorka a novinářka. Je autorkou dvaceti knih pro děti od předškolního věku až po romány pro dívky. Za svou tvorbu obdržela několik prestižních italských i zahraničních cen. U nás zatím vyšly pouze její Baletní střevíčky.

13. místo

Zuby nehty : 19 hrůzostrašných povídek z pera mladých českých autorů. /Zuzana Frantová et al., ilustrace Štěpánka Bláhovcová et al. – 1. vydání – Praha : Albatros 2007. – 180 s. ISBN 978-80-00-01921-5

Horory studentů Literární akademie Josef Škvoreckého vznikly na tvůrčích literárních workshopech spisovatelky Ivony Březinové, která také sborník edičně zaštitila. Jednotlivým prvkem všech povídek jsou dětské nebo dospívající hrdinové.

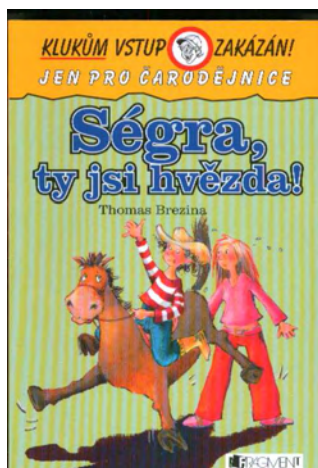

14. místo

Bígl hledá kamarádku. /Lucy Danielsová; ilustrace Jitka Walterová; z anglického originálu přeložil Lumír Mikulka. 1. vydání Praha : Albatros 2007. –118 s.
ISBN 978-80-00-01642-9

Kniha je další z řady příběhů o malé Mandy, která od malička vyrůstá mezi zvířaty. Její rodiče jsou veterináři a mají v malém anglickém městečku ošetrovnu Archa zvířat. A Mandy se svým kamarádem Jamsem jsou připraveni vždy každému zvířeti v nouzi pomoci. Tentokrát řeší problém bígla Robíka, který přišel o svou kočičí kamarádku a je z toho tak smutný, že i jemu hrozí vážné zdravotní komplikace.

Lucy Daniels (www.lucydanielscentre.org) je pseudonym Bena M. Baglia, * 1960 v New Yorku. Studoval na univerzitě v Edinburghu a po studiích začal pracovat jako editor knih pro děti. Přesídlil do Anglie, v současnosti žije v Yorkshiru se svými dvěma ruskými kocoury. Je autorem více než 70 titulů knih pro děti. Píše výhradně o soužití dětí se zvířaty.

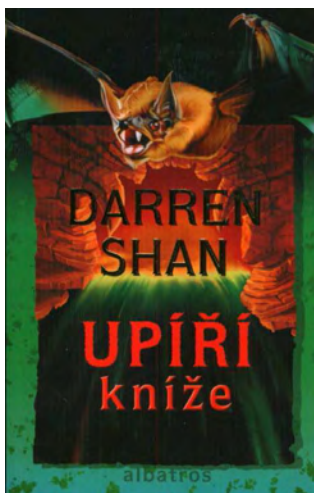
15. místo

Ségra, ty jsi hvězda! /Thomas Brezina; ilustrovala Betina Gotzen-Beeková; z německého originálu přeložila Michaela Škultéty. – 1. vydání – Havlíčkův Brod : Fragment 2008. –140 s.
ISBN 978-80-253-0402-0

Lissy a Tinky jsou sestry a zároveň nejlepší kamarádky, které mají trochu čarodějnických schopností. V tomto příběhu se všechno točí kolem koně Buffala na koňské farmě, které hrozí likvidace od bohatého majitele pozemku. Ten má dvě nafoukané dcery, které by se rády naučily dobře jezdit na koni, a tak je na Lissy a Tince, aby si s nimi poradily a koně zachránily. Napřed použijí své nadpřirozené schopnosti, když ale ty přestanou působit, musí nastoupit bystrý úsudek a víra ve vlastní schopnosti.

Thomas Brezina (www.thomasbrezina.com) je jeden z nejpřekládanějších německy píšících autorů. Narodil se roku 1963 ve Vídni, kde také žije a tvoří. Pro děti píše od mládí a v současné době má na svém kontě více než 400 titulů přeložených do 32 jazyků. V češtině dosud vyšlo 70 jeho knih.

16 místo

Upíří kníže : příběhy Darrena Shana Kniha šestá. /Darren Shan; ilustrace Marta Hadincová; z anglického originálu přeložil Petr Podaný. – 1. vydání – Praha : Albatros 2007. – 151 s. ISBN 978-80-00-01962-8

Další, již šesté pokračování příběhů mladého polovičního upíra Darrena Shana začíná zradou Darrenova nejbližšího přítele Kurdy. Od jisté smrti v ledovém potoce jej zachrání vlčí štěně Rudi a Darren pak podnikne nelehkou cestu za záchranou upírů před nepřátelskými vampíry. Jako všechny předchozí díly, končí i tento v polovině napínavého souboje. Dílo spisovatele je oblíbené zřejmě pro jednoduchý způsob vyprávění neuvěřitelných příběhů a pro rychlý spád děje.

Darren Shan, vlastním jménem Darren O'Shaughnessy, *1972 v Londýně, od dětství žije v Irsku. Vystudoval sociologii a angličtinu na univerzitě v Roehamptonu. Od r. 1999 píše ságu o Darrenu Shanovi, která vyšla doposud v 29 jazycích v 36 zemích světa a v současnosti se připravuje její filmová podoba.

17. místo

Dvojčata v akci : liga starších džentlmenů. /Vojtěch Steklač; ilustrace Milan Starý. – 1. vydání – Praha : Albatros 2008. – 147 s. ISBN 978-80-00-02010-5

Liga starších džentlmenů je již čtvrtý detektivní případ, který řeší sourozenci Andrea a Martin spolu s detektivní kanceláří Huklor, tedy s postaršími bratry Hugem a Kvídem Lorencovými. Tentokrát se jedná o loupežné přepadení starší důchodkyně, spor dvou bratrů o dědictví, krádeže kol a pátrání po partě zločinců, která si říká liga starších džentlmenů. Jako v každém díle, sourozenci pomohou policii případy úspěšně vyřešit.

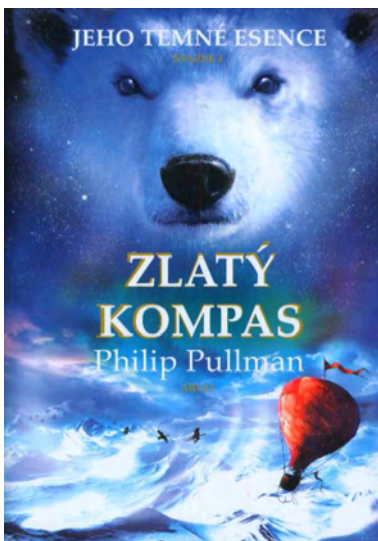
18. místo

Putování za nejmocnějším kouzlem. /Daniela Krolupperová; ilustrace Edita Plicková. – 1. vydání – Praha : Portál 2007. – 50 s.
ISBN 978-80-7367-308-6

Malá Josefínka najde kouzelný prstýnek s kamínkem ze zakleté slzy. Prstýnek musí holčička vrátit královně. Na cestě ji čeká mnoho nástrah, ale všechny překonává svou vstřícností ke všem bytostem, které potkává. Poznává, že člověk musí uvěřit ve své schopnosti, aby dosáhl stanoveného cíle. Nejmocnějším kouzlem je sebedůvěra a přátelský postoj k ostatním. Náročné téma uchopila spisovatelka formou jednoduchého vyprávění přístupného i malým dětem. Pokud budou číst knihu opravdu malí čtenáři, vyberou si zřejmě prvoplánový dobrodružný příběh, při společném čtení s dospělými se dopracují i k náročnějšímu poselství knihy.

19. místo:

Příběhy českých knížat a králů. /Alena Ježková, ilustrace Renáta Fučíková. Kniha získala zároveň cenu knihovníků. Informace na str. 17.

20. místo:

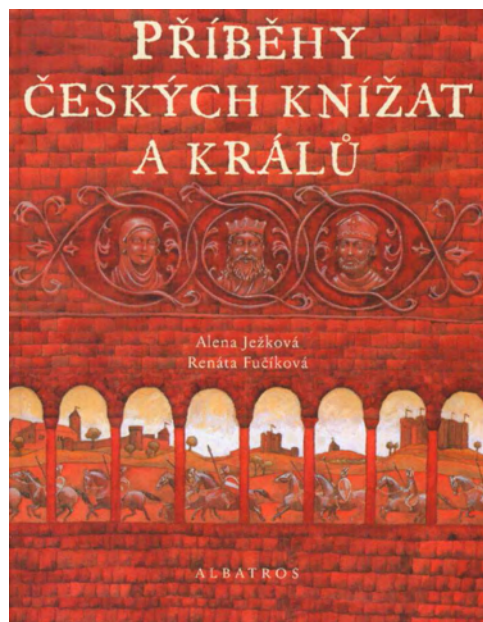
Jeho temné esence. Svazek 1: Zlatý kompas. /Philip Pullman; z anglického originálu přeložila Daniela Křestřanová. – 1. vydání – Praha : Argo 2007. – 396 s. ISBN 978-807203-875-6

Hrdinka příběhu Lyra, sirotek, tráví spokojené dětství v jedné oxfordské koleji, kde se o ni starají nepříliš systematicky scholárové. Časem pozná svého strýčka, vlivného lorda Asriela. Při jedné z výprav po koleji Lyra zjistí, že jejího strýčka chce rektor otrávit. Děj dostane rychlý spád. Ztratí se Lyřin nejlepší kamarád Roger a dívka se ho vydá hledat na sever. Cestou potkává zajímavé bytosti, medvědího psance Iorka, vzduchoplavce Lee Scoresbyho a královnu divoženek Serafinu Pekkalu. Na své cestě zjistí Lyra pravdu o svých rodičích a naučí se zacházet se zlatým kompasem, který pravdivě odpovídá na každou otázku. Pochopí, že i ty nejlepší úmysly mohou vést ke smutným koncům. Zlatý kompas je prvním dílem trilogie.

Philip Pullman (www.philip-pullman.com) * 1946 v Norvichi ve Velké Británii. Po studiích na Oxfordu učil několik let na různých školách, práce učitele ho však neuspokojovala. Pro děti začal psát v roce 1982. Největší úspěch u čtenářů i odborníků měla právě trilogie Jeho temné esence, jejíž první díl, s původním názvem Severní světla, u nás Zlatý kompas, vyšel roku 2000 a za něj obdržel řadu prestižních cen. Další díly trilogie se jmenují Jedinečný nůž a Jantarové kukátko a vyšly již i v češtině. Podle románů se chystá americký velkořím.

SUK 2007 – Cena knihovníků SKIP

1. místo

Příběhy českých knížat a králů. / Alena Ježková, ilustrace Renáta Fučíková. – 1. vydání – Praha : Albatros 2007. – 132 s. ISBN 978-80-00-01999-4

Autorka s ilustrátorkou navazují v této knize na velmi úspěšný titul Staré pověsti české a moravské. Kniha přibližuje život a vládu nejvýznamnějších českých panovníků od knížete Boleslava II. po Karla IV. Vedle těchto hlavních postav se objevuje řada dalších významných osobností s panovníky svázaných, jako byli biskup Vojtěch nebo Anežka Přemyslovna a mnozí další. Kniha je vhodná nejen jako doplňková literatura pro výuku dějepisu, ale především jako – v nejlepším slova smyslu – čtivá literatura pro děti od devíti let.

O knížeti Boleslavovi II. a biskupu Vojtěchovi

Před více než tisíci lety stávalo v rovinách blízko soutoku Labe a Cidliny hradiště jménem Libice. Žil tu kníže Slavník s manželkou Střezislavou a syny, kterých bylo jako dnů v týdnu: Soběslav, Pořej, Čáslav, Spytimír, Pobraslav, Radim a nejmladší Vojtěch.

Jednou v zimě těžce onemocněl. Chvíli ho rozpalovala horečka, chvíli se třásl zimou. Dávali mu horké odvary z bylin, balili ho do mokrého plátna, ale nemoc neustupovala. Střezislava u jeho lůžka seděla ve dne v noci, oči do ruda vyplakané a opuchlé únavou.

Třetího či čtvrtého dne Slavník vešek do komůrky, kde Vojtěch stonal. Bylo už k ránu.

Střezislava procitla z mělkého spánku.

„Jak je chlapci?“ ptal se kníže.

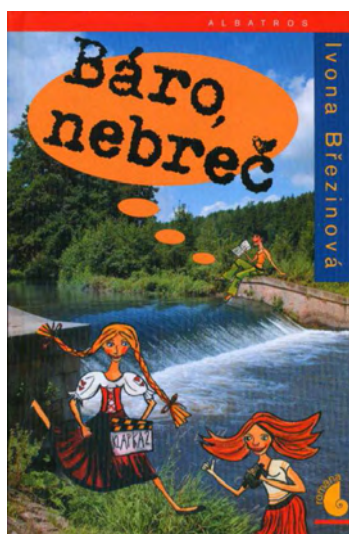
Vojtěchova tvář, bledá jako sněhové pláň před hradem se skoro ztrácela v medvědíh a rysích kožešinách. Spal spánkem těžkým jako smrt. Zdálo se, že už nedýchá.

„Vidíš sám... Bojím se, že nám odejde,“ rozplakala se Střezislava.

„Kde nepomohou lidé, může pomoci jen zázrak,“ řekl kníže. „Pomodleme se za jeho život.

Když nám nebe chlapce zachrání, slibuji, že jeho život zasvěťím Bohu!“

Dlouho pak rodiče seděli nad lůžkem spícího syna. Venku se už rozlévalo syrové světlo zimního svítání, když Vojtěch hluboce vzdychl a otevřel oči.

2. místo

Báro, nebreč. /Ivona Březinová. – 1. vydání – Praha : Albatros 2007. – 143 s.
ISBN 978-80-00-019444

Kniha navazuje na autorčiny předchozí dvě knihy *Básník v báglu* a *Blond'atá Kerolajn*. V pokračování příběhů tří kamarádek Fany, Nikol a Simči jde tentokrát o natáčení filmu o Boženě Němcové, ve kterém dostala Simča malou roli. Doposud povrchní a lehkomyšlná Simča se začne zajímat o osud slavné spisovatelky, a jak se s jejím dílem seznamuje, uvědomuje si jistou paralelu se svým vlastním životem. Ivona Březinová využívá k popisu osudu Boženy Němcové rozmanité ukázky z jejího díla, od pohádek až po korespondenci. Po Karlu Hynku Máchovi a Karolině Světlé je tak Božena Němcová třetí významnou osobností, kterou autorka z lidské stránky pomáhá dětem poznat. Autorka tak posouvá kvalitativně žánr četby s dívčí hrdinkou.

Z knihy Báro, nebreč

„Co je v tom kufru, Santa Maria de la Cruz! Vždyť to nejde ani nosit!“ vyjekl Manuel, s kterým váha Simčina naditého zavazadla smýkla tak prudce, že div neupadl.

„Ukaž?“ potěžkal ho Kat. „Hm, dobrý. To nevypadá jen na šminky. Že by s sebou Simča vlekla rozkládací činku na udržení dobré fyzické kondice? To víš, herečky musej bejt ve formě.“

„Já to tipuju spíš na několik žehliček,“ smál se Rosta. „Představ si ten malér, kdyby jedna selhala.“

„Jen si dělejte srandičky, blbečkové,“ utřela je Simona, když jí kluci k neunesení těžký kufř dověkli až do přiděleného pokoje. Tam před očima všech zavazadlo otevřela. Chatkou se rozprostřelo udivené ticho.

„Co to je?“ odvážil se Petroš jako první.

„Knihy,“ zašvitořila Simča sladce. „V různých podobách jsou tyto předměty známy už od starověku, ale k masovému rozšíření došlo až po vynálezu knihtisku v šestnáctém století“

„Patnáctém.“ Opravil ji Rosta bezděčně. „Čtrnáct set čtyřicet pět.“

„Tak patnáctém,“ odsekla nespokojeně. „To je fuk.“

„Ale... ale...co tady s tím knihovnem budeš dělat?“ vyděsil se Manuel.

Fany pobaveně vypískla, ale Simča ji zpražila pohledem.

„Tyhle knihy,“ pronesla slavnostně, „tyhle knihy tady budu studovat.“

3. místo

Veverek Koudelka a jiná slohová cvičení. /Napsal a nakreslil Miloslav Jágr. – 1. vydání – Praha : Knižní klub 2007. – 94 s. ISBN 978-80-242-1856-7

Veverek Koudelka, se kterým se ilustrátor setkává na svých procházkách v královské oboře, je opravdu zvláštní veverka. Nejenom že mluví, ale ukáže se, že je to spolužák ze školy. O tom, jak se stal veverkem a za dlouhý čas opět klukem, vypráví příběh plný veselých a neuvěřitelných příhod.

Knížku si připravoval známý a oblíbený ilustrátor a spisovatel Miloslav Jágr ke svým sedmdesátým narozeninám. Bohužel, nestačil ji dokončit, a tak knížka vychází díky úsilí redaktorů nakladatelství Knižní klub s desetiletým zpožděním. Je určena menším dětem a obsahuje několik výtvarnickových literárních prací, které již knižně vyšly – například Kluk s křídly, ale především práce dosud nevydané. Všechny příběhy spojuje osobitý Jágrův humor. Kniha je doplněna obsáhlou autorovou bibliografií.

Veverek Koudelka aneb spolužák k pohledání

S fotografií v kapse a kabelou pochoutek procházím Královskou oborou. Nečtu názvy stromů, minu kachní rybníček, nehledím na leknínové pukání. Jdu přímo k lavičce u břízy bílé (BETULA PENDULA). Jak dosednu, tak spirálovitě po kmeni sjede veverek Koudelka. Postaví se na druhý konec lavičky a zašklebí se hlodavými zuby: „Ruk-ruk, ahoj, máš fotku?“ Vyndám fotografii a položím ji doprostřed lavičky. Koudelka se chvíli dívá a když najde mezi spolužáky Koudelku, položí na vlastní obraz tlapku a hrdě ke mně vzhledne. Uvěřil jsem, přesvědčil mě, ano, je to můj spolužák. Koudelka na mě visí veverčíma očima a čeká, co udělám a jak se k tomu postavím. Nevím, jak se jmenoval křestním jménem. Byl oslovován jen příjmením. Tak povídám: „Koudelko, vím, byl jsi můj spolužák, ale jak vidím, jsi veverka. Proto mi promiň, jsem touto skutečností jednak z části překvapen, ale z větší části přímo zaskočen. Jsem nucen ti položit otázku: Kým jsi víc?“ Hele, ruk-ruk, jsem veverka i Koudelka. Jsem zvíře i kluk. Zvířeti jsem podobný víc než Koudelkovi na fotografii z třetí třídy. Kdyby nebylo bývalo toho, co se přihodilo v přírodopisném kabinet 19. května odpoledne, nemusel jsem vypadat tak, jak mě dnes vidíš.“ Uvědomil jsem si, že když mi nevysvětlí, co se stalo 19. května, těžko to mohu pochopit. Pamatuji se jen, jak nám bylo divné, že vysvědčení rozdával místo naší paní učitelky Křepkové učitel Rambousek a jméno Koudelka vůbec nevyvolal.

SUK 2007 – Cena učitelů – bez rozlišení pořadí

Pozorovatelka. /Petra Braunová a Leny Payerová. –
1. vydání. – Praha : Albatros 2007. – 278 s.
ISBN 978-80-00-01926-0

Autorky vyprávějí silný životní příběh dívky, která se potýká s vážným zdravotním postižením, následky prodělané dětské mozkové obrny. I když základní situace vychází ze skutečného příběhu Leny Payerové, jde o příběh fiktivní, shrnující zkušenosti stovek takto postižených rodin. Hlavní hrdinku poznáváme ve chvíli, kdy se s maminkou a starším bratrem stěhuje, aby mohla pokračovat ve studiu na gymnáziu. O životě vozíčkářky v novém prostředí, o vyrovnávání se s přítomností těžce handicapovaného člověka v rodině i ve škole vypráví autorky bez příkras, ale také bez velkých emocí s osobitým humorem.

Leila vypadá jako po opici. Zbrkle nadzvedává obočí a rozhlíží se kolem. Jako by měla tik v pravém víčku, stále ho tře prstem.

„Klidně si uvař kafe, vezmi si v kuchyni něco k jídlu...“

„Ty nemáš hlad?!“

„Docela jo.“

„Tak já něco ... vymyslím.“

„Chovej se tu jako doma,“ pobídnu ji. „Vážně.“

Je v kuchyni docela dlouho, za tu dobu stačím tátovi napsat čtyři věty. Vrací se se dvěma talíři s vařenou brokolicí politou máslem a posypanou strouhankou.

„Jíš to?“

„Jo.“

Leila drží talíře a je legrační, jak neví, co dál. Asi její jasné, že mě musí krmit, ale ostýchá se mě zeptat jak a kde.

„Můžeme ke stolu. Tady nebo v kuchyni, je to jedno, jím dost blbě, tak jestli chceš, najež se nejdřív ty, ať ti pak ze mě není špatně. Někomu ten pohled vadí.“

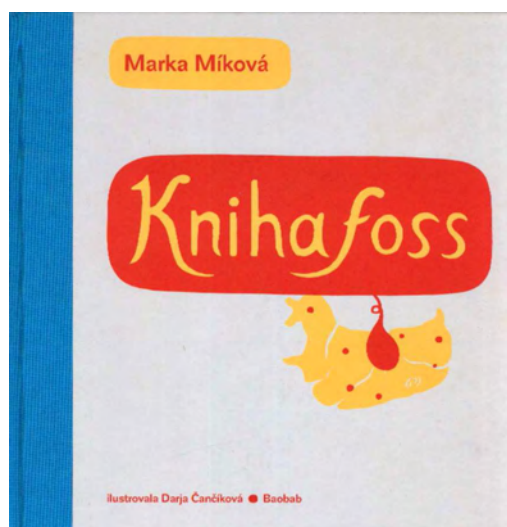
Leila dál stojí s talíři v ruce. Zřejmě se do takové svízelné situace dlouho nedostala.

„Mně to nevadí,“ vyhrkne nakonec. „Najíme se společně, ne?“

„Klidně.“

Konečně se mnou po několika manévrech přistála u stolu. Musím se usmívat. Podle toho, jak mi připravila nůž a vidličku, je jasný, že o krmení má mylný představy. Moje ruce absolutně nejsou schopny uchopit příbor, natož ho používat. Jako by si toho všimla až teď.

„Můžeš mě krmit třeba lžící.“

Knihafoss. /Marka Míková; ilustrace Darja Čančíková. – 1. vydání – Praha : Baobab 2007.
ISBN 9788090327603

Napínavé a fantaskní příběhy, které prožívá sedmiletá holčička se zvláštním jménem Hredka v malé zemi daleko na severu, jsou druhou knihou, kterou pro děti napsala režisérka, herečka a spisovatelka, autorka známého Rochese a Bžundy. Hredka se octne z bytu v panelákovém sídlišti na dobrodružné výpravě, setkává zde zajímavé děti, mluvící zvířata a přitom se sama občas proměňuje, chvíli je ředkvičkou, jindy třeba bundou.

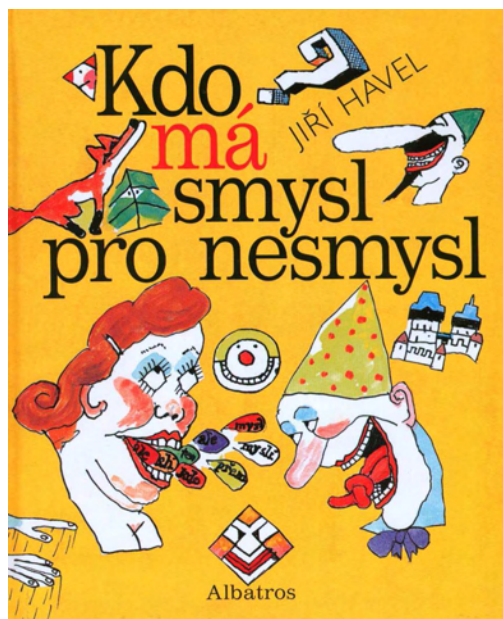
Jmenuju se Hredka, jestli to chcete vědět. Asi si řeknete, co je to za pitomý jméno, ale takový mi dali, tak co mám dělat? Musím si zvyknout. Ted', když to píšu, je mi sedm, ale kdo ví, kolik mi bude, až to dopíšu. Někdy čas běží hrozně rychle. A někdy se zas vleče. Ale to ví každéj. Konec.

Tyhle příběhy, které bych vám moc ráda vypravovala, se odehrály v zemi daleko předaleko odsud. Jestli jsem si to nevymyslela, tak je to určitě pravda. Konec.

Ne, vážně... Muselo se to odehrát až za mořem, na severu, v malé zemi, která je blízko polárního kruhu. Není velká, je docela malá. Tvarem trochu připomíná velrybu nebo kladivouna, jestli vám to pomůže. Ale když se podíváte z druhé strany, může se vám zdát, že vypadá jako tlustý pták."

A kdo to neuhodne, co je to za zemi, tak ten se to nedoví. Konec.

Já si vždycky přála tam být. Aspoň chvíli... A ted' si nejsem jistá. Byla jsem tam, nebo nebyla... Připadá mi, že se to všechno mohlo stát i v jiný zemi, v zemi, kterou na mapě nenajdete, v zemi, kam se vstupuje nějak zvláštně, třeba když roztočíte globus, dlouho se na něj díváte, až se vám před očima začne rozplývat a najednou jste tam, nebo ve snu, ve snu se tam taky můžete dostat. Může se to stát, může se to stát. Může se to stát... všechno se může stát. Konec.

Kdo má smysl pro nesmysl. /Jiří Havel;
ilustroval Jindřich Kovařík. – 1. vydání –
Praha : Albatros 2007. – 87 s.
ISBN 978-80-00-01749-5

Knížka plná vtipných kvízů, přesmyček a hádanek pro zvědavé děti od šesti let. Texty oživují veselé, krátké a lehce zapamatovatelné básničky dnes již klasika tohoto žánru u nás. Je vhodná jak pro samostatnou četbu dětí, tak pro společné čtení a luštění ve třídě nebo v rodině.

Co možná ještě nevíte

*Stůl má sice nohy, ale nechodí,
takže se nám jeho nohy nehodí.*

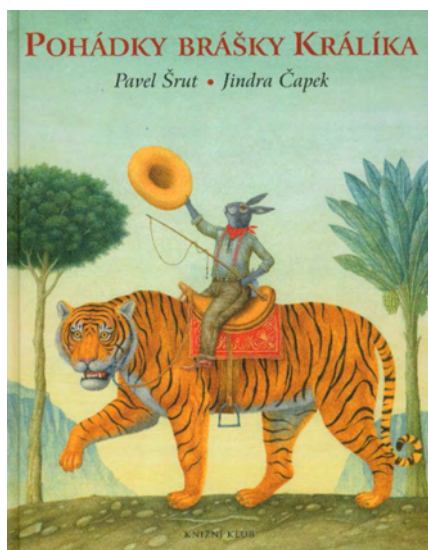
*Nemám o své horní končetiny strach,
vždyť ručičky šlapou jenom v hodinách.*

*Když jde pan generál z generálky,
tak kráčí z divadla, ne z války!*

*Otázka pro nejchytřejší,
i když se příliš lehká zdá:
oč byla vteřina delší,
nežli je dnešní sekunda?*

Haló

*Zavolalo ucho uchu:
„Haló, je tam orgán sluchu?“
„Nic neslyším, mně tu cinká
pod kladívkem kovadlinka!“*

Pohádky brášky králíka. /Vypráví Pavel Šrut, ilustruje Jindra Čapek. – 1. vydání – Praha : Knižní klub 2007. – 84 s. ISBN 978-80-242-1960-8

„Bráška králík byl původně domovem v Africe, ale na otrokářských lodích se spolu s černými otroky přeplavil do Ameriky. Teď už je doma v různých podobách a vyprávěních i na americkém Jihu, v Karibiku, na Haiti a v Surinamu. ... Bráška králík je tak trochu mizera, protože svět je veliký a pro malého králíka plný vlků, lišek, tygrů a lvů. ...“ píše autor v úvodu ke knize. Příběhy na pomezí bajky a pohádky jsou plné humoru, životních moudrostí a mravního ponaučení a králík v nich vítězí především díky své chytrosti. Kniha je z rodu těch, při kterých se nebudou při společném čtení nudit ani rodiče.

Samé prý

Bráška Králík na jednom místě nikdy dlouho nevydržel. Ne že by ho něco do svět táhlo! Bráška králík by nejraději celý den na verandě seděl, nebo se do houpací sítě uložil. To by bylo blaho. Jen by koukal, kde co lítá a kam co běží. Prostě by si žil jako strejda Medvěd.

Jenže strejda není bráška a králík není medvěd. Medvěd se stará jen o svoje plné břicho, kdežto králík se musí starat o to, jak si břicho naplnit. A to ho právě žene z místa na místo. Tak se jednou bráška Králík dostal do lesa, kde bydlel zlý duch.

Vypadal strašně, ten duch. Vypadal jako pět nejstrašnějších duchů dohromady!

A jmenoval se...

V tom je právě zádrhel. Ten duch měl strašné jméno!

Kdo to jméno vyslovil, dostal do těla strašlivou horkost. Jako kdyby ho posadili na žhavé uhlí, prostě se upekl – a byl upečený.

Proto jeho jméno nikdo nevyslovoval. Ale já vám ho pošeptám. Ten zlý duch se jmenoval Pět. Brášku Králíka napadlo, že by se tu mohl usadit. Tady jistě nebude mít o pečínku nouzi.

Už se nebojím tmy. /Text, ilustrace Vhrsti.
– 1. vydání – Praha : Mladá fronta 2007. – 52 s.
ISBN978-80-204-1679-7

Malý Štěpán se bojí tmy. Pomůže mu jeho plyšový medvídek Bartoloměj, se kterým se vypraví jednou v noci do království tmy. Ta mu vysvětlí, jak je důležitá pro lidi, zvířátka i rostliny, a Štěpán pochopí, že všechna strašidla, která ho ve tmě navštěvovala, jsou jenom výplody jeho fantazie.

Vhrsti (www.vhrsti.cz)

je pseudonym spisovatele, ilustrátora a scénáristy, oceněného několika zahraničními cenami za své komiksy. Už se nebojím tmy je jeho první autorská knížka pro děti.

Slezli jsme s Bartolomějem z postele, a jak jsme byli celí omámení z pocitu dobrodružství a neohroženosti, hned jsme se tmy pustili.

„Proč to děláš?“ začal jsem.

„Proč nás lekáš?“ Proč nás strašíš?“ pokračoval medvídek.

„Proč dovolíš, aby se nám v pokoji zjevoval upír a krvelačná chobotnice?“

„A proč k nám každou noc leze oknem kostlivec?“

„A na okenním parapetu tančí krvežízniví skřeti své strašné rituální tence?“

„Už tě nechceme!“ Zvolal nakonec Bartoloměj.

„Už k nám nikdy nechod! Nejsi k ničemu užitečná!“ přidal jsem se, ale v okamžiku, kdy jsem to vyslovil, věděl jsem, že jsme přestřelili.

Tma až do té chvíle trpělivě a bez pohnutí poslouchala naše nářky a výkřiky. A teď pohnula hlavou, vstala ze svého trůnu, popošla k nám a sedla si na zem vedle nás.

„Ale to přece není pravda, že nejsem užitečná,“ pravila přátelsky. „Tma je na světě moc užitečná, abyste věděli.“

„A k čemu?“ zeptal se Bartoloměj. „Abychom se museli bát?“

SUK 2007 – Cena Noci s Andersenem

Pohádky, které přinesl vítr aneb Pohádkový rok: 365 příběhů a pohádek. /Dagmar Lhotová a Zdeněk Karel Slabý; ilustrace Edita Plicková. – 1. vydání – Olomouc : Rubico 2007. – 232 s. ISBN 978-80-7346-072-3

Tato knížka osvědčené autorské dvojice, vydaná v osmdesátých letech nakladatelstvím Artia v několika cizích jazycích, vychází česky poprvé. Jak název napovídá, najdeme tu na každý den jednu krátkou pohádku nebo příběh, jehož hrdiny jsou lidé, nadpřirozené bytosti i zvířátka. Autoři vychází často z klasických pohádek předních spisovatelů a bajek, vyprávějí však i příběhy vlastní. Všechny příběhy spojuje laskavý pohled na svět a humor.

O princí Domanínovi

Zámek krále Domanína stál na samotě a jen málokdo sem zabloudil. Proto si také princ Domanín mladší marně sháněl nevěstu. Jednoho smutného večera byla venku pořádná vichřice a chladný déšť tloukl do oken. Královská rodina seděla u plápolajícího krbu, když se ozvalo bušení na bránu.

Vrátný přivedl prokřehlou dívku v nuzném oblečení, která o sobě tvrdila, že je princezna a že jí horda loupežníků povraždila rodiče a rozkotala královské sídlo. Královně se to příliš nezdálo, dívka jí spíš připadala jako tulačka, ale princ si jenom brumlal pod řídký knír: „Ta je hezounká, jejda, ta je hezounká!“

Královna nechtěla neznámé odmítnout nocleh, ale rozhodla se, že ji vyzkouší. Dala jí pod devatero dušen, na kterých měla spát, zrnko hrášku. „Jestli je opravdu princezna, jak tvrdí,“ vyzradila synovi, „bude ji hrášek tlačit.“

Dívka se ráno probudila a na královninu otázku, jak se vyspala, odpověděla: „Vůbec ne. Zdálo se mi, jako bych ležela na nějakém balvanu nebo co, ale byla jsem příliš uondaná, než abych ho z lože vyndala.“ „Je to princezna a ty si ji vezmeš za ženu, Domaníne mladší!“ zajásala královna. Princ vyskočil radostí do stropu a pospíchal odstranit z postele, ve které dívka spala, objemný kámen. Předešlý večer ho tam dal navíc vedle hrášku. Pro jistotu.

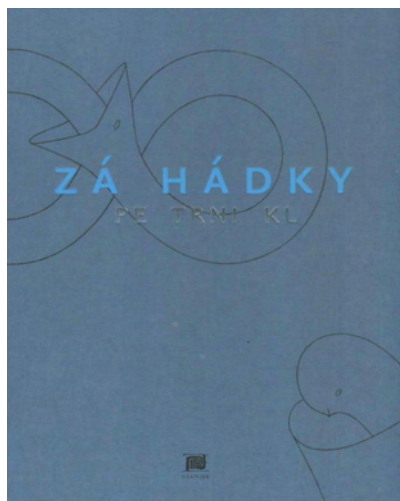
Výroční knižní ceny Magnesia litera

Posláním soutěže Magnesia litera je upozornit nejširší čtenářskou veřejnost na pozoruhodné knižní novinky uplynulého kalendářního roku. Vznik cen Magnesia litera iniciovala skupina lidí se zájmem o současnou českou literaturu, kteří vytvořili Občanské sdružení Litera. Sdružuje všechny významné instituce a svazy, které mají co do činění s literaturou a knihami: Akademií věd, České centrum PEN klubu, Obec spisovatelů, Obec překladatelů, Českou sekce IBBY, Svaz českých knihkupců a nakladatelů, Svaz knihovníků a informačních pracovníků a Nadaci Český literární fond.

Ceny Magnesia litera se udílejí od roku 2002 každoročně na jaře titulům, které byly vydány v uplynulém kalendářním roce. Ceny se udělují v devíti kategoriích, z nichž jedna je právě literatura pro děti a mládež. V každé kategorii jsou nominovány tři tituly, které vybírá porota pro příslušnou kategorii, cenu Magnesia litera získává titul, jenž získal nejvíce hlasů od všech porot.

Ceny Magnesia litera získávají stále větší prestiž a oceněné knihy se těší většímu zájmu čtenářů, což se projevuje i v jejich zvýšeném prodeji. Více informací najdete na www.magnesia-litera.cz.

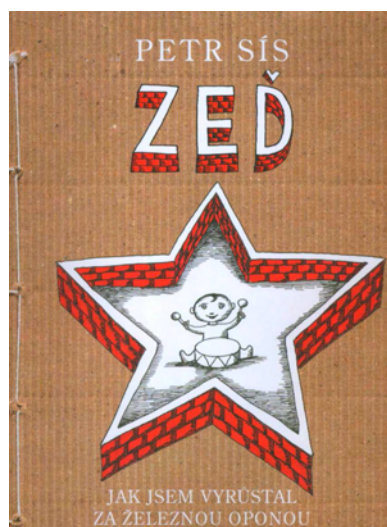
Cena Magnesia litera 2007

Zá hád ky. /Text a ilustrace Petr Nikl. – 1. vydání –
Praha : Meander 2007. – ??s.
ISBN 978-80-86283-57-9

Kniha plná náročných říkanek, bajek a pohádek je určena, stejně jako předchozí Niklova kniha, Lingvistické pohádky, především pro společné čtení rodičů – zběhlých čtenářů – s dětmi. Je opět plná humoru, fantazie a hravosti.

Na cenu Magnesia litera 2007 byly dále nominovány knihy:

Zed' : jak jsem vyrůstal za železnou oponou. /Napsal a nakreslil Petr Sís. – 1. vydání – Praha : Labyrint/Raketa 2007. – 50 s. ISBN 978-80-00-8603-12-8

Tato kniha je do značné míry autobiografickým příběhem Petra Síse, ve které popisuje své dětství, mládí a rodinný život v komunistické totalitě, popisuje svou emigraci do USA, až do pádu pomyslné zdi mezi Východem a Západem. Jako všechny knihy autora, je tento příběh způsobem zpracování a množstvím ilustrací přístupný prakticky každému dítěti. Hodí se velmi i pro vysvětlování nedávné minulosti malým dětem jak ve škole, tak doma.

Marka Míková: Knihafos – tato kniha získala i cenu učitelů SUK – informace o ní najdete na straně 21.

Zlatá stuha

Zlatá stuha je soutěž, která má za cíl upozorňovat na nové knihy pro děti a mládež vydané za uplynulý kalendářní rok. Vyhlášovateli soutěže jsou Obec spisovatelů, Klub ilustrátorů dětské knihy a Česká sekce IBBY (International Board on Book for Young People). Je nejstarší takovou soutěží, která u nás po roce 1989 vznikla, poprvé byla vyhlášena v roce 1992. Soutěž má dvě části, literární a výtvarnou, to znamená, že kniha se hodnotí z těchto dvou hledisek a cenu může obdržet buď v jedné, nebo v obou částech. Za léta své existence prošla vývojem, několikrát se změnila kategorie, ve kterých byly knihy oceňovány. V posledních pěti letech se kategorie ustálily na těch, které jsou uvedeny v naší příručce.

Zlatá stuha probíhá dvoukolově. Na Veletrhu dětské knihy v Liberci jsou vyhlášovány nominace na cenu. V každé kategorii může být nominováno několik titulů, které navrhnou odborné poroty, literární, překladatelská a výtvarná. Vlastní udílení Zlatých stuh probíhá v Praze, obvykle v souvislosti s veletrhem Svět knihy. Zlatou stuhu získává vždy jeden titul z každé kategorie. Může být udělena i Zlatá stuha za nakladatelský počin a výroční Zlatá stuha, která se udílí ze celoživotní dílo významným tvůrcům literatury pro děti a mládež. V naší příručce se soustředíme především na literární a překladatelskou část soutěže, kde vedle oceněných titulů uvedeme i tituly nominované. Více informací najdete na webové stránce www.ibby.cz.

Zlatá stuha 2007 – literární část

Beletrie pro děti:

Pavel Šrut: Pohádky brášky Králíka. Tato kniha získala zároveň cenu učitelů SUK 2007, informace o ní najdete na str. 23.

Beletrie pro mládež:

Malostranská psí zima. /Pavla Skálová; ilustrace Martina Skala. – 1. vydání – Praha : Albatros 2007. – 73 s.
ISBN 978-80-00-01920-8

Psí slečna Fanča, která žije se svou paničkou, druhou fenkou Džinou a perskou kočkou Vločkou na Malé Straně, vypráví příběh jedné zimy, kdy se stalo mnoho zajímavého. Potkává staré i nové psí kamarády v překvapivých situacích a prožije zvláštní Vánoce. Hlavně však vypráví o tom, jaké to je, když se mají lidé a zvířata rádi.

Jak k nám přišla Džina a jaké vyvádí psí kusy

Když se jednou Naše zase dala do řeči s čísi paničkou, utekla Džina k řece. Tam totiž nesmíme, protože právě dole u řeky bývá nejvíc voňavých věcí. To Džina velmi dobře ví, a jakmile ucítí tu úžasnou vůni, rychle tam utíká a vůbec nedbá na to, že na ni Naše volá a snaží se jí to rozmluvit. Džina dělá, že ji neslyší, a jakmile k vůni doběhne, okamžitě se v ní vyválí. Vždycky začne tak, že skloní hlavu, a pak se překulí na záda a šťastně se rozvaluje tak dlouho, dokud k nepřijde Naše a nezatrhne jí to.

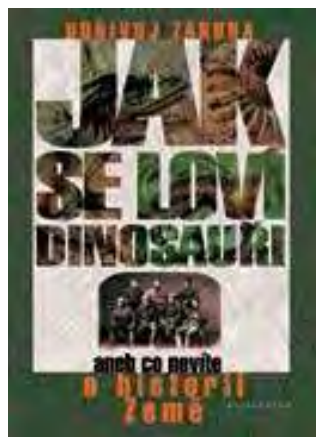
Když tohle Džina provede, je okamžitě konec procházky. Naše si rychle ucpe nos a spěchá domů. Navíc na Naší vidím, jak je jí nepříjemné, že setkáváme paničky a páníčky našich psích kamarádů a kamarádek, kteří si zacpávají nos a říkají: „Co je kde smrdutého, v čem se ta vaše Džina zase vyválela? Páchne strašně, je to cítit už z dálky,“

Zato psí kamarádi vůni zálibně nasávají a hned se nás vyptávají, kde ten poklad je, že se pokusí nějak ošálit svoje lidi, zaběhnou si tam, navoní se taky. Jenomže lidé, kteří žijí se svými psy, moc dobře vědí, co od nich mohou očekávat. A tak je okamžitě přiváží a tím jim jejich záměr překazí. Ti lidé jsou děsní, nám, psíkům, nic nedopřejí, ale sami se voní každý den.

Literatura faktu a uměleckonaučná literatura pro děti:

Petr Sís: Zed' : jak jsem vyrůstal za železnou oponou. Tato kniha byla zároveň nominována na cenu Magnesia litera, informace o ní najdete na str. 27.

Literatura faktu a uměleckonaučná literatura pro mládež:

Jak se loví dinosauři aneb co nevíte o historii Země.
/Bořivoj Záruba. – 1. vydání – Praha : Knižní klub 2007.
– 156 s.
ISBN 978-80-242-1912-7

V knížce děti najdou odpovědi na otázky o historii Země, vzniku kontinentů a proměnách života v jednotlivých vývojových etapách. Knížka je uspořádána v krátkých přehledných kapitolách, kdy do problematiky uvede již výstižný název. Texty jsou doprovázeny množstvím fotografií a vědeckých ilustrací.

Kam až sahají kořeny savců?

Budete patrně překvapeni, ale hodně daleko a hluboko do minulosti. Až ke konci prvohorní éry, do samotné kolébky plazů. V ní se totiž vedle úspěšně se rozvíjejících plazů objevily formy, které v budoucnu překlenuly propastnou hranici mezi plazy a savci. Podnětem k jejich vzniku byly, tak jak mnohokrát předtím i potom, měnící se životní podmínky. Vzájemná srážka dvou tehdejších superkontinentů, Gondwany a Laurasie, vyvolala mohutnou horotvornou činnost, jejímž výsledkem bylo vyvrásnění rozsáhlých horských masivů, výzdvih části pevninských bloků, ústup moře a zvětšení plochy souší. Podnebí se stalo sušším a na mnoha místech zemského povrchu se začaly objevovat pouště. Tyto změny se záhy projeví i ve skladbě tehdejšího organického světa. Zatímco obojživelníci na ně doplatili téměř existenčně, plazům noví situace vyhovovala. Proto se začali přímo bouřlivě vyvíjet a šířit po Zemi. Vzniklo mnoho nových forem a ty se rychle přizpůsobovaly životním podmínkám nového světa. Mezi nimi byli i předkové vývojově nejdokonalejší a nejvýše organizované skupiny obratlovců – savců. Paleontologové jim začali říkat savcovití plazi (Synapsida). Savcovití plazi byli od každého něco. Trochu plazi, trochu savci. Vývojově však byly tyto formy velice úspěšné, protože již koncem prvohor tvořili 84 % vší plazí fauny.

...

Dnes už se s nimi nesečkáme, protože celá tato skupina plazů vymřela uprostřed jurského období. Před tím však dala vznik tvorům, kteří se v průběhu dalších období vyšplhali až na nejvyšší příčky vývojového žebříčku.

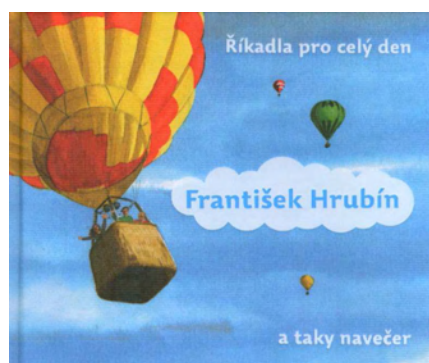
Zvláštní ocenění:

Anna chce skočit. /Text a ilustrace Lucie Lomová. – 1. vydání – Praha : Meander 2007. – 78 s.
ISBN 978-80-86283-03-6

Komiksový příběh Anny, jejíž rodiče emigrovali na Západ bez ní, jen s mladší sestrou. Od tohoto faktu se odvíjí mnohovrstevný příběh, který čtenáře zavede do různých prostředí v průběhu dvou desetiletí. Anna se v něm postupně vyrovnává se svým vztahem k nejbližším lidem a příběh málem končí happyendem. Málem...

Cena za ediční počin:

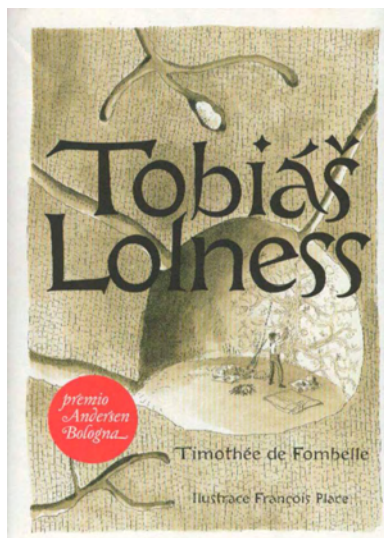
Říkadla pro celý den a taky navečer./František Hrubín; ilustrovala Lucie Lomová. – 1. vydání – Praha : Meander 2007. – 50 s.
ISBN 978-80-86283-56-2

František Hrubín patří dodneška k nejoblíbenějším a nejznámějším českým básníkům píšícím pro děti. Byl jedním ze zakladatelů časopisu Mateřídouška, kde publikoval své verše často pod pseudonymem. V této knížce jsou říkadla z Mateřídoušky z 50. let, která knižně dosud nevyšla, a také doposud nepublikovaná rukopisná sbírka, kterou věnoval své dceři. Na knížce spolupracovala s redaktorkou Janou Čeňkovou básníková dcera Jitka.

Krásná kniha pro děti a mládež jako celek:

Petr Nikl: Zá hád ky. Tato kniha získala zároveň cenu Magnesia litera, informace o ní naleznete na str. 26.

Překladatelská část:

Tobiáš Lolness: 1. Život ve větvích. /Timothée de Fombelle; ilustrace Francois Place; z francouzského originálu přeložila Drahoslava Janderová. – 1. vydání – Praha : Baobab 2007. – 291 s. ISBN 978-80-87022-09-2

Další příběh žánru fantasy z pera francouzského profesora literatury, ověřený několika prestižními cenami a přeložený do mnoha jazyků, vypráví o maličkých lidech, žijících na velkém stromě. Rodina hlavního hrdiny Tobiáše je poslána do vyhnanství, protože jeho otec Sim, významný vědec, odmítne vyzradit tajemství jednoho svého vynálezu, který by mohl být pro lidstvo zničující. Sledujeme, co Tobiáš zažívá v neznámém světě, jakým nebezpečím je vystaven a koho nového potkává. V současnosti autor píše pokračování a chystá se filmová podoba příběhu.

Na Zlatou stuhu byly dále nominovány knihy:

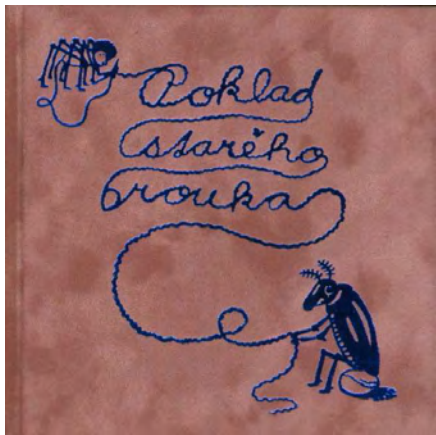
Literární část:

Beletrie pro děti:

Adam a koleno. /Dagmar Urbánková. – 1. vydání. – Praha : Baobab 2007. – 20 s. ISBN 978-80-87022-12-2

Příběh o tom, co můžeme vidět, když zakopneme tak, že si roztrhneme kalhoty ke koleni. Stačí trochu fantazie a zažijeme přímo dobrodružství.

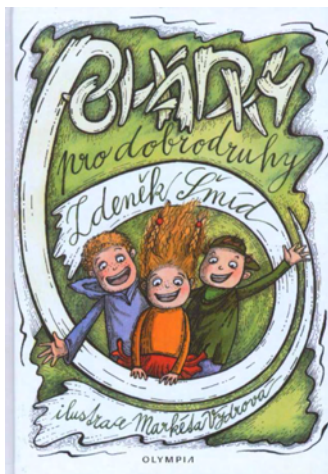

Poklad starého brouka. / Olga Černá, ilustrace Alžběta Skálová. – 1. vydání – Praha : Baobab 2007. – 68 s.
ISBN 978-80-87022-11-5

Julča tráví prázdniny u tety na venkově. Zpočátku se dost nudí, nové prostředí se jí zdá cizí a nemá žádné kamarády. Až jednou jde sbírat s tetou borůvky, v lese potká velkého černého brouka a ten jí dá kouzelný kamínek, který jí má splnit největší přání. Zpočátku to na kouzelnou moc kamínku moc nevypadá, Julča potkává postupně jen mravence, pavouka, housenku, ještěrku a mūru a prožije s nimi sice zajímavé příběhy, ale kamarádi to přece jen nejsou. Nakonec však potká ty pravé kamarády a opravdové prázdniny mohou začít. Autorka zvolila jednoduchý způsob vyprávění s častým užitím přímé řeči v hovorovém jazyce. Kniha je vhodná pro společné čtení na prvním stupni základní školy.

Beletrie pro mládež:

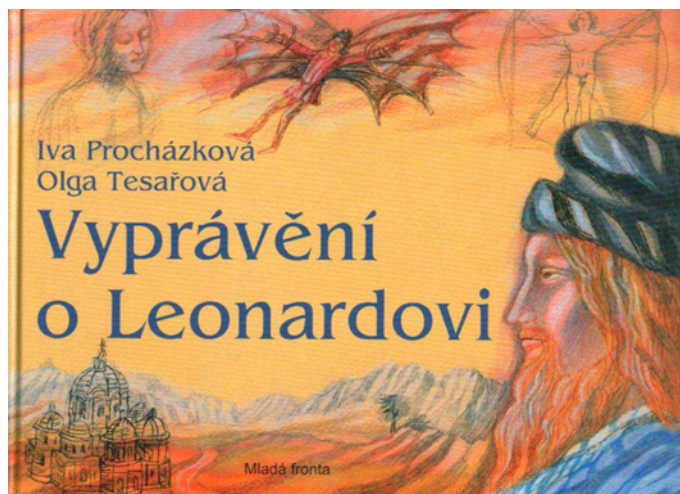
Marka Míková: Knihafoss a Petr Nikl : Zá hád ky – Obě knihy získaly i jiná ocenění, informace o nich najdete na str. 21 a 26.

Pohádky pro dobrodruhy. /Zdeněk Šmíd; ilustrace Markéta Vydrová. – 1. vydání – Praha : Olympia 2007. – 170 s.
ISBN 978-80-7376-016-8

Kamarádi David, Lukáš a Lenka potkají v lese kouzelnou knížku, která je přenesena do dalekých zemí, kde děti čeká plno dobrodružství. Začínají v Austrálii, pokračují za tajemstvím sněžného muže, postupně se dostanou do celého světa a svou pohádkovou pouť skončí v Česku. V knize se střídají reálné příběhy dětí spolu s pohádkami z různých koutů zeměkoule. Jde o pohádky autorské se spoustou reálií z jednotlivých zemí světa. Příběhy jsou většinou humorné, plné vtipných dialogů, jaké znají dospělí čtenáři z předchozích knih Zdeňka Šmída (Proč bychom se netopili, Proč bychom se neděsili...). Příběhy z této knihy by jistě osvěžily hodiny zeměpisu.

Literatura faktu a uměleckonaučná literatura pro děti:

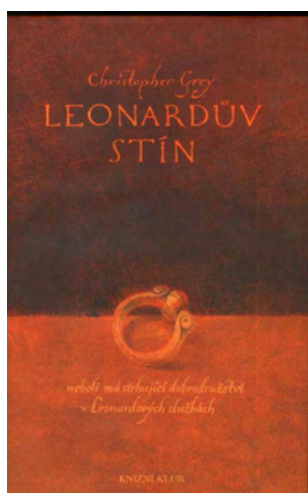
Vyprávění o Leonardovi. /Iva Procházková; ilustrace Olga Tesařová. – 1. vydání – Praha : Mladá fronta 2007. – 45 s. ISBN 978-80-2041-660-5

Životní příběh Leonarda da Vinciho, malíře, sochaře, architekta, spisovatele, vynálezce a přírodovědce přibližuje dětským čtenářům Iva Procházková, jedna z nejvýznamnějších současných spisovatelek. Popisuje jeho chudý původ a roky tvrdé práce, které předcházely jeho pozdějšímu věhlasu. Píše o cestě, kterou prošel z chudých poměrů až na dvory knížat a králů, všímá si toho, jak byl da Vinci obdivován přáteli a jak se ho obávali jeho nepřátelé. Knihu je jistě možno doporučit nejen jako kvalitní biografickou četbu, využít by se dala i v hodinách dějepisu a výtvarné výchovy.

Literatura faktu a uměleckonaučná literatura pro mládež:

Alena Ježková: Příběhy českých knížat a králů – informace o této knížce najdete na str. XX.

Překladatelská část:

Leonardův stín. /Christopher Gray; z anglického originálu přeložila Jana Jašková. – 1. vydání – Praha : Knižní klub 2008. – 323 s. ISBN 878-80-242-1983-7

V letech 1495–1498 dokončuje Leonardo da Vinci v Miláně fresku Poslední večeře páně. Prožívá složité období plné nepochopení, tvůrčích a finančních potíží. Dokonce mu hrozí, že fresku bude dokončovat Michelangelo. Ve stejné době k němu přichází za dramatických

okolností nový učeník, mladík bez minulosti. O složitém dokončování obrazu a o hledání cesty mistra a učedníka k sobě vypráví příběh, který rámcově vychází z historických dat v Leonardových denících, kde najdeme i zmínky o postavě učedníka. Příběh sám je však smyšlený.

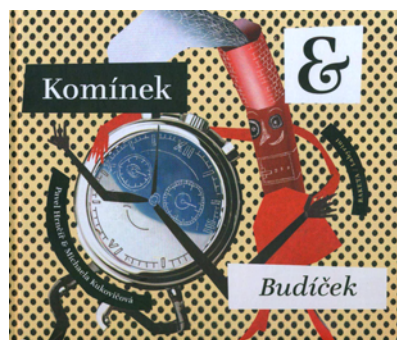
Konec času. /Jeanette Wintersonová; z anglického originálu přeložila Veronika Volhejnová. – 1. vydání – Praha : Knižní klub 2007. – 273 s. ISBN 978-80-242-1994-3

Hrdinka knížky, jedenáctiletá Silver Roverová, je sirotek a bydlí v domě po rodičích s přísnou pěstunkou. Její již tak těžký život zkomplikuje tajemná ředitelka koncernu Quanta, která chce lidem prodávat všechno, tedy i čas. A tomu musí Silver se svými novými přáteli zabránit. Téma ukradeného času, které se vyskytuje v beletrii poměrně často, uchopila známá anglická autorka především s velkou dávkou anglického humoru, za využití všech metod žánrů science fiction i fantasy.

Zlatá stuha 2007 – výtvarná část

Kniha pro nejmenší:

Jiří Havel: Kdo má smysl pro nesmysl – informace o knize najdete na str. 22.

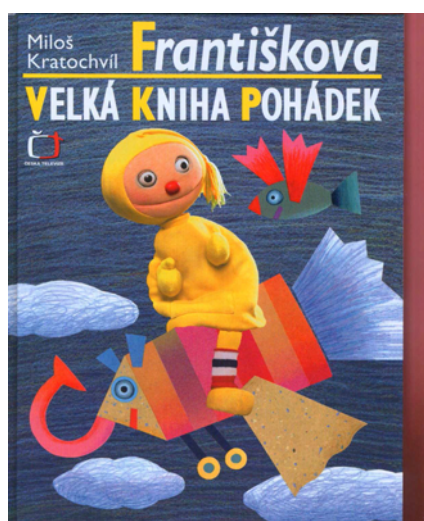
Komínek a Budiček. /Pavel Hrnčíř a Michaela Kukovičová. – 1. vydání – Praha : Labyrint/Raketa 2007. – 86 s. ISBN 978-80-86

Příběhy dvou nevšedních kamarádů, kteří spolu bydlí v ulici, jsou pro všechny hravé děti i dospělé.

Já ještě nechci jít spát. /Astrid Lindgrenová; ze švédského originálu přeložila Jarka Vrbová, ilustrace Marie Tichá. – 1. vydání – Praha : Albatros 2007. – 34 s. ISBN 978-80-00-01967-3

Další z dosud u nás nevydaných příběhů A. Lindgrenové pro nejmenší čtenáře vypráví příběh pětiletého Lasseho, který nikdy nechce chodit spát. Až jednou mu tetička půjčí kouzelné brýle, kterými se může dívat, jak se ukládají ke spánku zvířátka. Jde opět o mistrné vyprávění jedné z nejuznávanějších světových autorek písničích pro děti.

Františkova velká kniha pohádek. /Miloš Kratochvíl ; ilustrace Lucie Dvořáková. – 1. vydání – Praha : Edice Česká televize 2007. – 106 s.

Literární zpracování televizního pořadu Kouzelná školka

Olga Černá: Poklad starého brouka – informace o knize najdete na str. 33.

Dětská beletrie:

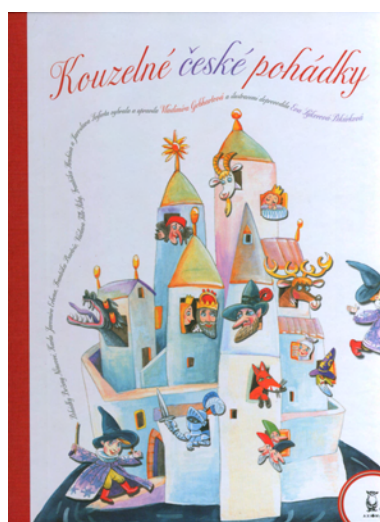

O Dorotce a psovi Ukšukovi. /Viola Fischerová;
ilustrace Pavlína Řezníčková. – 1. vydání. – Praha :
Meander 2007. – 112 s.
ISBN 978-80-86283-58-6

Příběh desetileté Terezky, která je „psomil“, ale sama pejska nemá, ačkoli si ho dlouho toužebně přeje, začíná ve chvíli, kdy se dívka setká s fenou Tarou, cvičeným asistenčním psem, která jí „slíbí“ štěňátko. Pejsek se zvláštním jménem Ukšuk přichází do rodiny a prožívá s Dorotkou náramný psí život. Knižka je to nejen krásná, ale také užitečná. Ti, kdo milují pejsky, ji přečtou jedním dechem a pro ostatní je zdrojem poučení o psí duši, o tom, jak správně se psy zacházet, aby byli opravdovými přáteli člověka.

Petr Sís: Zed' : Jak jsem vyrůstal za železnou oponou – informace o knize na str. 26.

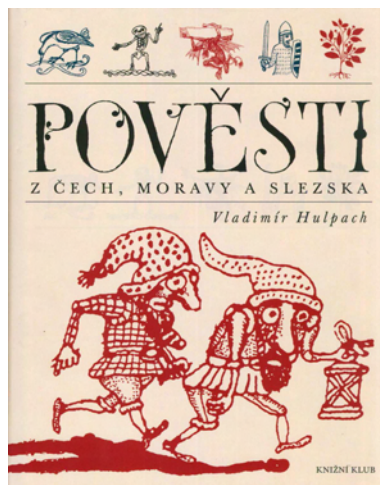
Pavel Šrut: Pohádky brášky králíka – informace o knize na str. 23.

Kouzelné české pohádky. /Vybrala a upravila
Vladimíra Gebhartová; ilustrace Eva Sýkorová –
Pekárková. – 1. vydání – Praha : Axióma 2007. –
157 s.
ISBN 978-80-72-92138-6

Dvanáct nejznámějších pohádek předních českých pohádkářů dvou minulých století vybrala a některé citlivě jazykově upravila známá pedagožka Vladimíra Gebhartová. Ve výboru najdeme pohádky od Boženy Němcové, Karla Jaromíra Erbena, Františka Bartoše, Václava Říhy, Františka Hrubína a Jaroslava Seiferta.

Uměleckonaučná literatura a literatura faktu:

Pověsti z Čech, Moravy a Slezska. /Vybral a upravil Vladimír Hulpach; ilustrace Václav Kabát. – Praha : Knižní klub 2007. – 451 s.
ISBN 978-80-242-1962-2

Autor se zabývá sběrem pověstí řadu let. V tomto výběru rozdělil pověsti do tří částí – Za časů bájných a nejstarších, Za doby střední a Za doby nové.